

5. Sabluk P.T., Karych D.Ya., Kovalenko Yu.S. Osnovy orhanizatsiyi sil's'kohospodars'koho rynku. – K.:IAE UAAN, 2003. – 188 s.

6. Dudar T.H., Holomsha N.Ye. Perspektyvy rozvytku rehional'noho rynku moloka i molokoproductiv // Ekonomika APK. – 2012, # 9. – S. 126-

7. Kochetkov O.V., Vol'vak S.O. Marketynh u pidvyshchenni konkurentospromozhnosti molokopererobnykh pidpryyemstv // Ekonomika: problemy teoriiy ta praktyky. Zbirnyk naukovykh prats'. Vypusk 129. – Dnipropetrovs'k: DNU, 2003. – S. 182-186.

Рецензент: Карпов В.А., к.е.н., професор кафедри економіки, права та управління бізнесом Одеського національного економічного університету

21.03.2018

УДК 657.446

JEL Classification: H 220

Чернега Любов, Артюх Оксана

АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

В статті розглядаються основні особливості адміністрування податків в Україні та світі. Систематизовано основні аспекти податкового адміністрування та проаналізовані інструменти регулювання та стимулювання діяльності суб'єктів господарювання. Проаналізовані особливості діяльності та розвитку податкового адміністрування в Україні та світі. Узагальнено підходи щодо функціонування податкових систем та виділені основні недоліки та переваги їх застосування в Україні. Визначені основні напрями модернізації податкового адміністрування в Україні. Запропоновані шляхи підвищення ефективності діяльності податкових служб, шляхом створення бальної оцінки діяльності перевіряючих. Визначено в якості орієнтації діяльності податкових органів як стимулюючого характеру контрольних заходів фіскальних служб для платників податків. Визначені та запропоновані основні шляхи

покращення відносин між податковими службами та платниками податків.

Ключові слова: податки, адміністрування податків, платники податків, зарубіжний та вітчизняний досвід.

Чернега Любов, Артюх Оксана

АДМИНИСТРИРОВАНИЕ НАЛОГОВ: ИНОСТРАННЫЙ И ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ ОПЫТ

В статье рассматриваются основные особенности администрирования налогов в Украине и мире. Систематизированы основные аспекты налогового администрирования и проанализированы инструменты регулирования и стимулирования деятельности субъектов хозяйствования. Проанализированы особенности деятельности и развития налогового администрирования в Украине и мире. Обобщены подходы относительно функционирования налоговых систем и выделены основные недостатки и преимущества их применения в Украине. Определены основные направления модернизации налогового администрирования в Украине. Предложены пути повышения эффективности деятельности налоговых служб, путем создания балльной оценки деятельности проверяющих. Определено в качестве ориентации деятельности налоговых органов – стимулирующего характера контрольных мероприятий фискальных служб для налогоплательщиков. Определены и предложены основные пути улучшения отношений между налоговыми службами и налогоплательщиками.

Ключевые слова: налоги, администрирование налогов, налогоплательщики, зарубежный и отечественный опыт.

Chernega Liubov, Artyukh Oksana

TAX ADMINISTRATION: FOREIGN AND DOMESTIC EXPERIENCE

The main features of tax administration in Ukraine and in the world are examined. The main aspects of tax administration are

systematized and the tools of regulation and stimulation of activity of the business entities are analyzed. The features of the activity and development of tax administration in Ukraine and in the world are analyzed. The approaches to functioning of tax systems are systematized and the main drawbacks and advantages of their using in Ukraine are emphasized. The main directions of modernization of tax administration in Ukraine are determined. The creating a rating evaluation of the activity of the inspectors is proposed as one of the ways of increasing the efficiency of tax authorities activity. The orientation of tax authorities' activity is determined as a stimulating way of control measures for taxpayers. The main ways of improving the relationship between tax authorities and taxpayers are emphasized and proposed.

Key words: taxes, tax administration, taxpayers, foreign and domestic experience.

Постановка проблеми. В умовах постійного розвитку інформаційних технологій та розширення інформаційних ресурсів, розвиток податкового контролю в Україні становить собою не тільки реформування законодавчих та нормативно-правових актів, а й удосконалюється практичний аспект податкового контролю. В умовах глобалізації економіки, імплементації Директив ЄС значним поштовхом до гармонізації з міжнародними стандартами є перехід на нове сучасне обладнання, програмне забезпечення, яке представляє собою новітню інформаційну технологію, щодо оцінки ризиків діяльності суб'єктів господарювання, підвищення рівня прозорості та відкритості даних фінансової звітності, аналізу питомої ваги щодо сплат податків та зборів, виявлення сумнівних заборгованостей, аналізу та порівняння за різними параметрами для проведення перевірок та багато інших функцій, які в першу чергу спрямовані на вдосконалення механізму податкового контролю, ліквідацію негативних чинників впливу на стан економіки як на мікро- (місцеві, регіональні), так і на макро- рівні (в державі в загалом) та задоволення фінансових, економічних та соціальних потреб суспільства та держави в цілому.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Особливості розвитку, реформування та вдосконалення податкового адміністрування є постійною темою досліджень науковців.

Дослідження даного аспекту податкового контролю висвітлені в працях таких науковців, як: В. Л. Андрущенко, В. В. Балабан, З. С. Варналій, О. А. Долгий, В. О. Галушка, М. О. Горобинський, О. М. Корецький, Т. А. Крушельницька, В. А. Онищенко, В. К. Симоненко, Ю. О. Соловійова та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Вдосконалення податкового адміністрування з використанням сучасних інформаційних технологій є одним з шляхів розвитку податкового контролю. Але в умовах глобалізації економіки наближення до зарубіжних стандартів та запозичення досвіду податкового контролю має як свої недоліки так і переваги. Отже, набуває необхідності дослідження особливостей адміністрування податків та застосування новітніх інформаційних систем в податковому контролі в Україні та у світі.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні зарубіжного та вітчизняного досвіду адміністрування податків та особливостей розвитку інформаційних систем, які використовуються державними службами контролю в Україні та світі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аспекти податкового адміністрування в зарубіжних країнах та в Україні суттєво відрізняються, що обумовлено різними підходами до механізму взаємодії між державою та платниками податків. Впровадження нових інформаційних технологій шляхом розробки програмних модулів, які використовуються в державному аудиті, податковому адмініструванні на базі законодавства тих країн, де створюється інформаційний продукт. Тому не завжди залучення зарубіжного досвіду для впровадження в систему вітчизняного контролю держави може бути ефективним.

В реалізації державної політики податки є головним інструментом регулювання та стимулювання діяльності суб'єктів господарювання, тому їх повнота сплати, раціональне використання та ефективна акумуляцію бюджетних ресурсів є запорукою розвитку економічного потенціалу держави.

Проведемо порівняльний аналіз щодо особливостей діяльності та розвитку податкового адміністрування в Україні та світі.

Основними особливостями податкового адміністрування в Великій Британії є те, що податковий контроль здійснюється не на

основі Податкового кодексу, як в Україні, а на основі законів, які були прийняті в різні періоди, та доповнюються відповідними положеннями. В даному випадку в Україні є перевага, адже усі доповнення та коригування сфокусовані та відображаються у Податковому кодексі України.

На відміну від України в Великій Британії центральним органом податкового адміністрування виступає Казначейство. При моніторингу діяльності суб'єктів господарювання, увага контролюючих служб зосереджується на діяльності тих, хто забезпечує державі найбільші надходження до бюджету. Дана особливість дозволяє зменшити витрати на проведення контролю та моніторингу інших, але на нашу думку, це «послаблення контролю» з боку держави не є ефективним, адже виникає ризик, щодо незаконної діяльності суб'єктів малого бізнесу, у котрих надходження не становлять такий же інтерес, як у великих корпорацій та компаній [1, 2].

Відмінною характеристикою, яку можна виділити при порівнянні є те, що в Великій Британії для платників податків є можливість отримання інформації щодо характеристики ризиковості, що дозволяє оцінити можливість потрапляння у план перевірки податковими службами. У цьому сенсі варто розглянути вітчизняну практику планування перевірок. Так, Органами ДФС України план-графік проведення документальних планових перевірок платників податків на сьогодні складається на підставі аналізу критеріїв ризиковості платників податку та критеріїв ризиковості здійснення операцій, які наведено в Листі ДФС України від 21.03.2018р. № 959/99-99-07-18 [3]. При цьому відбувається постійний моніторинг критеріїв ризику, за результатом якого платник податків може включатися в перелік ризикових суб'єктів господарювання або навпаки – виключатися з такого переліку платників податків. Але не можна не відмітити, що на відміну від Великої Британії платники податків України не мають можливості отримати достатню інформацію про критерії ризиковості, які встановлені для них ДФС України на певному етапі їх функціонування. В відкритому доступі міститься лише інформація про план-графік проведення документальних планових перевірок таких платників податків.

До того ж можна навести такий приклад: коли платники податку ПДВ при реєстрації податкової накладної можуть отримати

квитанцію про блокування податкової накладної, і тільки після отримання квитанції платник дізнається про критерій ризиковості платника податків та детального розрахунку коригування за показниками по віднесенню до відповідних критеріїв згідно п. 13 Порядку зупинення реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02. 018 р. № 117 [4]. Отже, рівень відкритості даної інформації для платників податків дуже малий, що є негативним фактором при взаємодії платників податків із податковими органами, та це сприяє послабленню рівня інформованості платників податків про їх можливі подальші перевірки та рівні податкового навантаження на їх підприємствах.

Існування служби «Центр обслуговування великого бізнесу» сприяє полегшенню та поліпшенню взаємодії між платниками податків та податковими органами, в Україні ж існують тільки консультаційні підрозділи.

При дослідження податкового адміністрування у Франції можна виділити такі риси: основні податки, які забезпечують найбільші надходження до бюджету є непрямі податки, серед яких найбільшу питому вагу займає податок на додану вартість. Головною особливістю податкової системи Франції є офшорні зони, що дозволяє отримати звільнення від оподаткування прибутку до 10 років. Органом податкового адміністрування у Франції виступає Генеральна дирекція з податків. Вибір суб'єктів господарювання для проведення планової перевірки як і в Україні здійснюється шляхом вибору за рівнем ризику вчинення ними податкового правопорушення. Перевірки здійснюються організаціями на місцевому, департаментському або регіональному рівні [1, 2, 5].

Відмінністю щодо отримання результатів перевірки у Франції є те, що суб'єкти господарювання мають змогу отримати «попередні висновки», які містять результати з ймовірними заключеннями та положеннями щодо перевірених фінансово-господарських операцій. Дана практика «попередні висновки» розповсюджена не тільки у Франції, а й в Нідерландах та Швеції. На нашу думку, дана практика є дуже корисною для платників податків, адже це дозволяє підприємствам вчасно виявляти свої відхилення та їх коригувати, підвищується рівень довіри до податкових органів, та рівень достовірності та прозорості даних

фінансової звітності значно зростає. Вчасно виявлені помилки забезпечують подолання труднощів щодо розрахунків податкових зобов'язань, економлять час на можливі майбутні коригування та є дуже інформативними для керівництв підприємств, адже це дозволяє перевірити ефективність функціонування діяльності бухгалтерської служби та прийняти відповідні управлінські рішення.

Також можна відмітити те, що ухилення від сплати податків у Франції несе за собою кримінальну відповідальність, на відміну від інших країн Європи та можливе стягнення податкового боргу без проведення судового процесу. В Україні також передбачено кримінальну відповідальність згідно статті 212 Кримінального кодексу за ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, що на нашу думку, посилює контроль та збільшує відповідальність посадових осіб за їх роботу [6]. Дані умови дозволяють попередити та ліквідувати можливе виникнення «тіньових» схем на підприємствах, та направити діяльність платників податків в сторону законодавства, тобто дотримання ними усіх нормативно-правових актів, Податкового кодексу України.

Організаційна структура органу податкового контролю містить ланки: національну, регіональну та низову (які займаються перевіркою діяльності тільки суб'єктів малого бізнесу) [2].

Проведемо аналіз податкового адміністрування в Німеччині. В країні відсутній єдиний орган податкового контролю, існують лише окремі підрозділи, які підпорядковані Міністерству Фінансів. Вважається, що в Німеччині присутня централізація податкового адміністрування в аспекті збору декларацій і керування засобами платежу, примусового стягнення й контролю великими підприємствами. При відборі платників для проведення перевірки в Німеччині застосовується 2 методи: випадковий та спеціальний [1, 2]. Випадковий метод перевірки виконується за допомогою програмних комплексів, які з генеральної сукупності «випадково» обирають платників податків, які мають бути перевіреними. А спеціальний полягає в тому, що застосовується відбір на основі ризиковості, виявлених відхилень, які мали вплив на надходження до державного бюджету. Вважаємо, що методика «випадкового» відбору є не ефективною, адже не завжди платники податків, які

випали у перелік на планову перевірку мають бути перевірені, через те що в них може бути позитивна податкова історія та дотримані усі норми законодавства, та даний метод перевірки несе собою тільки додаткові фінансові витрати та витрати часу, за умови наведеної вище.

В Україні застосовується тільки ризикоорієнтований метод (має схожість зі спеціальним), який направлений на планову та позапланову перевірку тих платників податків, чия господарська діяльність підпадає під критерії ризиковості. Отже, порівнюючи його із випадковим методом в Німеччині бачимо, що ризикоорієнтований метод має більше переваг.

Політика здійснення контролю в Німеччині визначена на рівні територій, але конституційний та законодавчий орган на федеральному рівні в Німеччині може приймати участь разом з місцевими органами в перевірці великих підприємств та встановлювати періодичність проведення контрольних перевірок за категоріями платників податків. В Німеччині на відміну від повноважень податкової міліції в Україні, дозволено податковій міліції отримувати будь-які необхідні документи. Вважаємо, що даний дозвіл не завжди є потрібним, адже це виконується працівниками ДФС, перш за все податкова поліція має контролювати процес проведення перевірок, а вилучення документів не має бути виконано даною службою, адже їх основна мета запобігання виникненню протизаконних дій, та протидія корупції та кримінальних злочинів на підприємствах.

Також в Німеччині запроваджено бальну оцінку діяльності перевіряючих (інспекторів), яка дозволяє об'єктивно оцінити та проаналізувати професійну компетентність, навички та знання перевіряючих. На нашу думку, даний вид діяльності – запорука до удосконалення сфери контролю в країні. Використання практики оціночної діяльності в Україні забезпечить підвищити якість проведення контрольних заходів фіскальними органами, дозволить підвищити рівень довіри суспільства та суб'єктів господарювання до працівників державного контролю.

Проведення незалежної оцінки діяльності, моніторинг якості проведених перевірок та тестування працівників контролюючих служб виведе сферу контролю України на вищий рівень, тому це одна з найнеобхідніших рекомендацій у сучасному стані розвитку контролю в Україні.

На відміну від України в більшості країн Європи є єдина база інформації щодо громадян, платників податків, фізичних та юридичних осіб, і до неї мають доступ усі органи державної влади, в межах своїх повноважень вони її отримують без запиту та очікування довідок, виписок, що в Україні є обов'язковим [7]. Це дозволяє зекономити час та ресурси держави. Україна ж знаходиться на етапі зародження таких баз, де технологічні можливості не мають такого досконалого рівня як в зарубіжних країнах.

Аналізуючи склад звітності та її порядок заповнення, можна виділити наступне: на відміну від України в таких країнах як Нідерланди та Бельгія декларація з ПДВ має лише одну сторінку, та в інструкціях заповнення не містяться неоднозначні чи незрозумілі трактування та пояснення. Так розглянемо практичний приклад, щодо декларації ПДВ в Україні, яка представлена у вигляді: податкової декларації та ще дев'яти додатків до неї.

В Великій Британії, Бельгії, Швеції та Данії існує лише один – Єдиний рахунок, за допомогою якого платники податку мають змогу однією оплатою сплачувати зобов'язання з податків та зборів, з точною відсутністю помилок при перерахуванні, що значно ефективніше, прозоріше та простіше. В Україні немає таких можливостей на даному етапі через відсутність інформаційних систем, достатньої кількості технологій, та технічних можливостей, все знаходиться лише на етапі зародження та розвитку. Тісна співпраця України з іншими державами та ООН дають змогу наближати рівень розвитку податкового адміністрування України до світового.

Розглянемо основні особливості податкового адміністрування в Америці. На відміну від інших країн, в Америці широко розповсюджена допомога платникам податків. Окремі підрозділи по країні надають індивідуальні консультації та рекомендації, щодо питань, які виникають у платників податків. В країні присутній дуже високий рівень взаємодії між регіональним та федеральним рівнем податкових органів. Також характерною особливістю є те, що всі документи, надані платниками податків зберігаються в відкритому доступі, що підвищує рівень довіри та прозорості до фінансової звітності, та рівень розвитку інформаційних технологій, які забезпечують ефективний документообіг є одним з кращих в світі [8].

Розглянемо основні тенденції розвитку податкового адміністрування в аспекті технологічних змін в Україні. На даному етапі розвитку країни, розвиток інформаційних технологій є неминучим та їх зміни дозволяють прискорити процес прийняття та адаптації до нових стандартів та вимог Європейською союзу. Головним поштовхом до розвитку інформаційних технологій в сфері податкового контролю було впровадження системи «Податковий блок». Він дозволяє охопити та полегшити процес контролю та аналізу діяльності підприємств, зменшити час на проведення перевірки, через автоматизацію системи, дозволяє створити єдину систему та зручні умови щодо декларування доходів, зменшити контакт платників з податковими органами до мінімуму, через можливість електронного звітування та консультування.

Отже, аналізуючи особливості вітчизняного та зарубіжного досвіду використання податкового адміністрування можна дійти до висновку про те, що критерії відбору, особливості здійснення контрольних дій (проведення контролю, аудиту) значно відрізняються, що обумовлено рядом причин: політичними, економічними, соціальними та науково-технічними.

Вважаємо, що основними шляхами удосконалення податкового адміністрування в Україні є реалізація даних заходів:

1. Необхідно створити можливості для доступу до інформації не тільки для окремих органів державної влади, а створення єдиної бази інформаційних ресурсів, як наприклад, застосовується це на практиці у таких країнах як Америка, Бельгія та Швеція.

2. Провести повну автоматизацію процесу перевірок (в особливості камеральних), адже це дозволить значно зекономити кадрові витрати держави на виплату праці, скоротити витрати часу та збільшити продуктивність роботи податкових служб (коли буде здійснюватися більша кількість перевірок та обсяг вибірки значно виросте). Але дані рекомендації можуть бути використані на практиці, лише про впровадженні нового чи удосконаленні існуючих програмних продуктів, застосованих державними службами. Отже необхідно проведення значної модернізації ІТ-програм.

3. Збільшувати мотивацію для співробітників фіскальних служб, шляхом впровадження корпоративних політик всередині центральних офісів та регіональних (проведення конференцій,

щодо реалізації та змін до діючих норм, актів).

4. Зробити послуги інтернет-консультування платників податків більш швидким та зручнішим.

5. Розробити відповідні критерії щодо оцінювання ефективності роботи програмних модулів.

6. Провадити політику щодо допомоги суб'єктам господарювання на початковому етапі створення та ведення бізнесу.

7. Уніфікація та спрощення форм податкової звітності на прикладі зарубіжного досвіду.

8. Підвищити якість проведення консультацій платникам податків щодо встановлення та ведення обліку на підприємстві (надання практичних рекомендацій) через впровадження бальної оцінки діяльності інспекторів та працівників податкових служб.

9. Координувати роботу фіскальних служб з аудиторськими фірмами, якщо такі проводили незалежний аудит на аналізованому підприємстві, дана рекомендація широко використовується на практиці в Європі, і тому робота фіскальних служб може бути значно зменшена, що дозволяє зменшити витрати на проведення потрібних процедур перевірок, які вже були виконані аудиторськими фірмами. Також слід зауважити, що на сьогодні в системі податкового контролю діючі фіскальні підходи потребують фундаментального перетворення, в першу чергу, у частині спрощення податкового адміністрування з передачею низки контрольних повноважень при дотриманні паритетності інтересів сторін – контролюючих органів, суб'єктів, яким делеговані функції податкового контролю в рамках податкової дерегуляції, і платників податків. В цьому контексті, на наш погляд, саме інститут податкового аудиту може з'явитися тим інструментарієм, за допомогою якого можна досягти рівноваги в інтересах всіх учасників контрольного процесу. Насамперед функціонування податкового аудиту забезпечить низку переваг для платників податків у частині реалізації їх інтересів при зіставленні з традиційною системою державного контролю. Впевнені, що платник податків, як замовник податкового аудиту, продукує для себе дещо іншу реальність у сфері податкового контролю [9].

9. Змінити домінуючу парадигму державного податкового контролю – з фіскальної на інші рівнозначні функції, з орієнтацією на стимулюючий характер контрольних заходів фіскальних служб для платників податків.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, дослідження показало, що як і в зарубіжних країнах, так і в Україні існує своя специфіка податкового адміністрування, і головним фактором його стану є вплив на нього економічного розвитку країни. За умови активної реалізації державної політики, удосконаленню діючих стандартів та орієнтація на міжнародний досвід, уніфікація та впровадження ефективної податкової системи дозволять підвищити якість фінансової, податкової та іншої економічної інформації в сфері обліку та звітності, а також поліпшити процес податкового адміністрування. Імплементация запропонованих заходів щодо удосконалення податкового адміністрування в Україні, на наше переконання, сприятиме гармонізації дій контролюючих органів держави в світлі міжнародних стандартів країн Європи та світу.

Література

1. Андрущенко В. Л. Податкові системи зарубіжних держав: Навчальний посібник / Андрущенко В. Л., Варналій З. С., Прокопенко І. А., Тучак Т. В. – К.: Кондор-Видавництво, 2012. – 222с.
2. Проскура К. П. Податкове адміністрування у розвинених європейських країнах / К. П. Проскура. // Економічний аналіз. – 2012. – №11. – С. 203–206.
3. Критерії ризиковості платника податків: Лист ДФС України від 21.03.2018р. № 959/99-99-07-18 [Електронний ресурс] // Державна Фіскальна Служба України. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/zupinennya-reestratsii-rp/331088.html>.
4. Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної / розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/117-2018-%D0%BF>.
5. Ткаченко, Н. М. Податкові системи країн світу і України. Облік і звітність [Текст]: [навчально-методичний посібник] / Н. М. Ткаченко. – К.: Алерта, 2004. – 554 с.

6. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2001. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/paran1447#n1447>.

7. Міжнародний досвід: адміністрування податків в Європі та в Україні [Електронний ресурс] // Державна Фіскальна Служба України. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/povidomlenia_/2012_povidomlenia-modernizatsia/print-59283.html.

8. Міщук О. В. Використання зарубіжного досвіду адміністрування податків в економіці України як запорука підвищення інноваційної активності її суб'єктів / О. В. Міщук. // Економічний простір. – 2015. – №103. – С. 129–138.

9. Артюх О. В. Взаємодія фахівців контрольної сфери в умовах інституціоналізації податкового аудиту: ретроспективний аналіз вимог / О. В. Артюх, О. В. Белінська // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2017. – Вип.2 (08). – Ч.2. – С. 104-108.

1. Andrushchenko V. L. Podatkovi systemy zarubizhnykh derzhav: Navchal'nyy posibnyk / Andrushchenko V. L., Varnaliy Z. S., Prokopenko I. A., Tuchak T. V. – К.: Kondor-Vydavnytstvo, 2012. – 222s.

2. Proskura K. P. Podatkove administruvannya u rozvynenykh yevropeys'kykh krayinakh / K. P. Proskura. // Ekonomichnyy analiz. – 2012. – #11. – S. 203–206.

3. Kryteriyi ryzykovosti platnyka podatkiv [Elektronnyy resurs] // Derzhavna Fiskal'na Sluzhba Ukrayiny. – 2018. – Rezhym dostupu do resursu: <http://sfs.hov.ua/baneryi/zupinennya-reestrat-sii-pn/331088.html>.

4. Pro zatverdzhennya poryadkiv z pytan' zupynennya reyestratsiyi podatkovoyi nakladnoyi / rozrakhunku koryhuvannya v Yedynomu reyestri podatkovykh nakladnykh [Elektronnyy resurs] // Kabinet Ministriv Ukrayiny. – 2018. – Rezhym dostupu do resursu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/117-2018-%D0%BF>.

5. Tkachenko, N. M. Podatkovi systemy krayin svitu i Ukrayiny. Oblik i zvitnist' [Tekst]: [navchal'no-metodychnyy posibnyk] / N. M. Tkachenko. – К.: Alerta, 2004. – 554 s.

6. Kryminal'nyy kodeks Ukrayiny [Elektronnyy resurs] // Verkhovna Rada Ukrayiny. – 2001. – Rezhym dostupu do resursu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/paran1447#n1447>.

7. Mizhnarodnyy dosvid: administruvannya podatkov v Yevropi ta v Ukrayini [Elektronnyy resurs] // Derzhavna Fiskal'na Sluzhba Ukrayiny. – 2012. – Rezhym dostupu do resursu: http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizat-siya-dps-ukraini/povidomlenia_/2012_povidomlenia-modernizat-sia/print-59283.html.

8. Mishchuk O. V. Vykorystannya zarubizhnoho dosvidu administruvannya podatkov v ekonomitsi Ukrayiny yak zaporuka pidvyshchennya innovatsiynoyi aktyvnosti yiyi sub"yektiv / O. V. Mishchuk. // Ekonomichnyy prostir. – 2015. – #103. – S. 129–138.

9. Artyux O. V. Vzayemodiya faxivciv kontrol'noyi sfery` v umovax insty`tucionalizatsiyi podatkovogo audy`tu: retrospekty`vny`j analiz vy`mog / O. V. Artyux, O. V. Byelins`ka // Ekonomichny`j visny`k Zaporiz`koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi. – 2017. – Vy`p.2 (08). – Ch.2. – S. 104-108.

*Рецензент: Волохова І.С. д.е.н., доцент, зав. каф. фінансів
Одеського національного економічного університету*

15.05.2018

УДК 33.339

JEL Classification: N 224

Шановалов Сергій, Величко Діана

ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ВРЕХІТ: НАСЛІДКИ ДЛЯ ЄС ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

У цій статті розглядаються можливі економічні втрати та здобутки для Британії та ЄС після виходу першої з ЄС; оцінено їх масштаб, можливі зміни в майбутній економічній політиці та в балансі сил в інститутах ЄС після виходу Сполученого Королівства, а також можливі варіанти майбутньої співпраці цих двох сторін. Проаналізовано причини виходу Великобританії з ЄС, короткострокові економічні втрати ЄС та Великобританії, які